

MARIONETA - PŠTROS

Kdo může vyrobit?

Žáci 8. – 9. ročníku základní školy. V případě dostatečné trpělivosti žáků a zejména učitele lze vyrábět i s žáky mladšími. Výroba loutky není těžká, snad vás neodradí obsáhlý návod ☺.

Za jak dlouho se to stihne?

Samotná výroba marionety není časově náročná, ale její kompletování tzn. navazování na vodící kříž, dokáže zamotat hlavu i ruce ☺. Starší děti to zvládnou za 2 – 3 hodiny.

Kdo zpracoval námět a výrobek doporučuje?

Jolana Papoušková, ZŠ Šumperk, Šumavská 21

Co se žáci naučí?

Očekávané výstupy učení:

- provádí přiměřeně náročné ruční zpracování technických materiálů,
- vyřeší přiměřeně náročný technický problém aplikací známého způsobu řešení,
- rozliší, roztřídí a pojmenuje základní technické materiály,
- upravuje povrchy materiálů broušením a nanášením barev,
- upcykluje výrobky a materiály na jednoduché produkty s přidanou hodnotou,
- z nabídky zvolí vhodný materiál a pracovní postup; při zhotovování výrobku dodržuje daný sled výrobních operací.

Konkrétní dovednosti:

- procvičení jemné motoriky, představivosti při kompletaci,
- vrtání do plastu,
- práce s tavnou pistolí.

Jaký materiál a pomůcky potřebujeme?

Pracovní prostory:

- školní dílna, při využití aku-nářadí lze vyrábět i v běžné třídě.

Materiál:

- 6 ks velkých víček od PET lahví (průměr 4cm), 150 cm silonového vlákna, 52 cm textilní šňůrky nebo provázku, lepicí páska (nejlépe elektrikářská, která vyniká pružností a pevností), dvě dřevěné špachtle (mohou být od nanuku), peříčka na ozdobu, nalepovací oči, list papíru (stačí A6).

Pomůcky:

- pracovní oděv, nůžky, tavná pistole, aku-vrtačka, obyčejná jehla na silonové vlákno, čalounická jehla na provlékání šňůrky.

Pracovní postup

1. Vyrobit si jednotlivé části loutky:

a) HLAVA

Ustříhneme si 12 cm šňůrky a na obou koncích uděláme suk. Vezmeme si dvě víčka od PET lahví a přiložíme je dutou stranou k sobě. Přitom jeden ze zasukovaných konců šňůrky vložíme mezi víčka. Takto vše slepíme tavnou pistolí a zajistíme lepicí páskou.

Do hlavy vyvrtáme otvor o průměru 1,5mm pro vodící silonové vlákno (její umístění viz. nákres).

b) TĚLO

Stejným způsobem vyrobíme i tělo pštrosa. Hlava a tělo tedy budou spojeny šňůrkou. I do těla vyvrtáme díru pro vodící vlákno o průměru 1,5mm. Navíc však vyvrtáme i díru o průměru 3,5 mm pro provlečení šňůrky = nohou pštrosa (jejich umístění viz. nákres).

c) CHODIDLA

Z posledních dvou víček vyrobíme chodidla. Stačí jen do jejich středu vyvrtat díru o průměru 3,5 mm dle kresleného návodu.

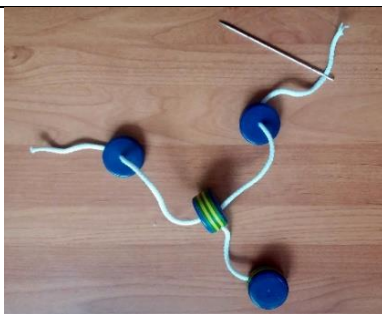
2. Vyrobíme si vodící kříž:

- Sníme dva nanuky a umyjeme dřevěné špachtle z nich ☺.
- Na všech čtyřech koncích vyvrtáme otvory pro vodící vlákno o průměru 1,5mm.
- Tavnou pistolí je slepíme do tvaru kříže dle kresleného návodu.

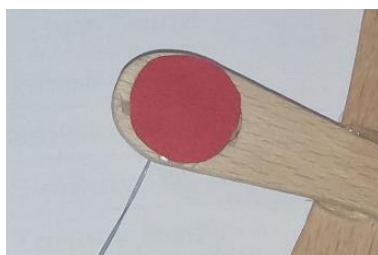

3. Kompletace loutky:

- Nejprve vyrobíme nohy pštrosa. Vezmeme si 40cm šňůrky a na jednom z jejich konců vyrobíme suk. Šňůrku pomocí čalounické jehly provlíkneme jedním z chodidel tak, aby se suk schoval do duté části. Poté šňůrku protáhneme tělem pštrosa, a nakonec shora druhým chodidlem. Na konci opět vyrobíme suk.

- b) Navázání hlavy: Ustříhneme si 30 cm silonového vlákna. Provedeme ho shora křížem (otvor č. 1 na kresleném návodu), poté otvorem v hlavě a nakonec opět stejným otvorem v kříži nahoru. Oba konce silonu dohromady zasukujeme a zalijeme roztaveným lepidlem. Na rozežháté lepidlo ještě přilepíme kolečko vystřížené z papíru (kříž tímto neztratí na kráse ☺).

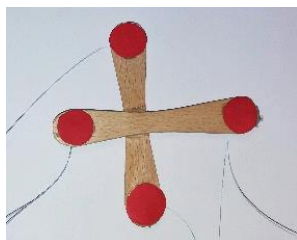
- c) Navázání těla provedeme stejným způsobem. Na kříži ale zvolíme otvor č. 2 a silon bude dlouhý 50 cm
- d) Navázání chodidel začneme zdola. Silon dlouhý max. 35 cm nejprve zasukujeme, pak ho pomocí jehly protáhneme nejprve uzlem na šňůrce pod pravým chodidlem, pak ho protáhneme otvorem v chodidle, a nakonec zespoda do otvoru č. 3 na kříži. Nad křížem uděláme na konci silonu opět suk, který zalijeme roztaveným lepidlem a ke kříži přitlačíme papírovým kolečkem (obdobně jako v předchozích případech).

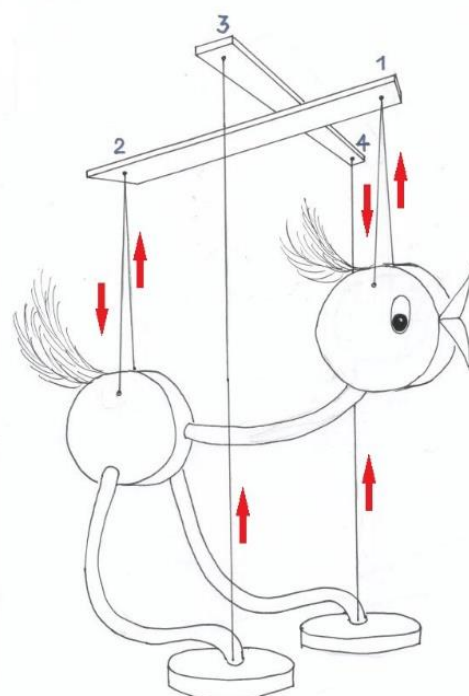

- e) Poslední, levé chodidlo navážeme totožně, jen na kříži zvolíme poslední otvor č. 4. U obou chodidel můžeme suk šňůrky i silonu opět zalít roztaveným lepidlem.
- f) Na konci naší práce jsou všechny otvory na kříži využity a loutce nebrání v pohybu překřížená vodící vlákna.

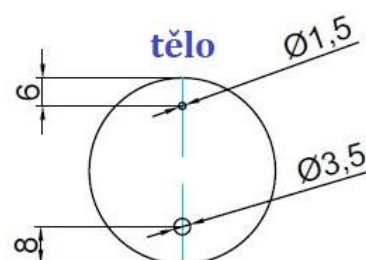
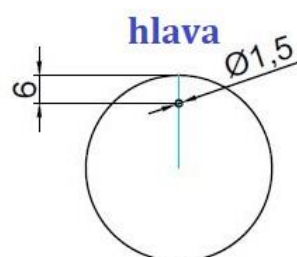
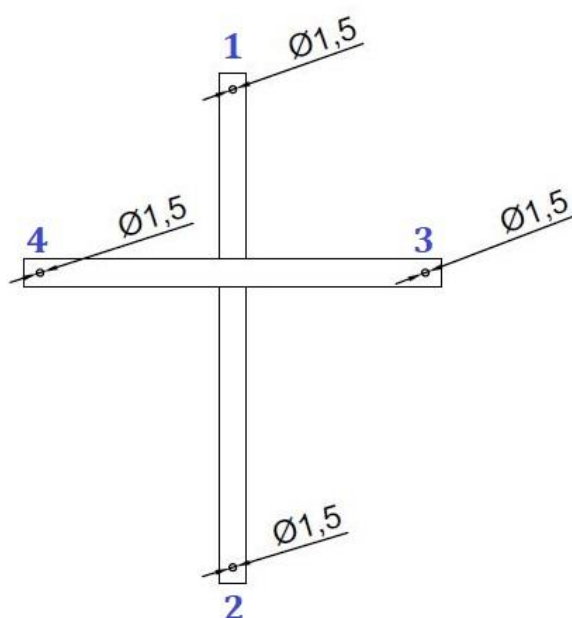
4. Dokončení

Nyní už stačí jen marionetu pštrosa dozdobit nalepením očí, zobáku a peříček na hlavu a tělo. A naučit se jí pohybovat ☺.

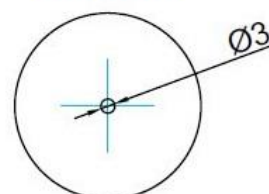

vodící kříž

chodidlo

Metodické poznámky

1. U vrtání všech otvorů si nezapomeňte víčka i špachtle dobře upevnit. Díky malým průměrům není vrtání náročné.
2. U výroby hlavy a trupu si pomozte tavnou pistolí. Spojování jen páskou je náročné zejména na nervy ☹️.
3. Nejnáročnější je práce se silonovým vláknem. Je špatně viditelné, vyvléká se z jehly... chce to trpělivost a nespěchat.
4. Nohy loutky musí být dostatečně prověšené, v žádném případě ne napnuté. Znemožnilo by to přirozený pohyb loutky při chůzi.
5. Při kompletování doporučuji pracovat společně. Každý krok dětem předvedte a počkejte, až ho zopakují. Šikovnější děti mohou pomáhat pomalejším. Z mých zkušeností mohu potvrdit, že je to nejrychlejší a pro učitele nejméně stresující způsob práce 😊.
6. Marionety se dají vyrobit i z jiných materiálů:
 - a. Ze dřeva je loutka větší a její výroba zabere více času. Spojování hlavy a trupu lze provést např. sponkovačkou. Díky své velikosti se loutka lépe ovládá. Velikosti loutky musíte přizpůsobit i vodící kříž.
 - b. Marionetu můžete vyrobit i z polystyrenových koulí, které zakoupíte v obchodech s výtvarnými potřebami. Spojování hlavy a trupu lze provést např. zapíchnutím špendlíku a jeho následným zalitím roztaveným lepidlem. Díry vyrobíte např. čalounickou jehlou.
7. Meze se nekladou ani fantazii ve výběru loutky. Pštros je ideální, ale můžete se pokusit i o jiného tvora. Díky jednoduchému vodícímu kříži by však měl mít hlavu, tělo a jen dvě nohy ☺️.
8. Naučit se chůzi s loutkou není náročné. V podstatě se jedná jen o kombinaci pohybu vpřed a pootáčení kříže v jeho podélné ose. Snad vám více napoví krátké video (odkaz najdete v internetových zdrojích).

Použité zdroje a další inspirace

Internetové zdroje:

- Jak rozchodit marionetu pštrosa:
<https://www.youtube.com/watch?v=bFJvE2V1XiA&feature=youtu.be>
- *TechnoMet* – sbírka metodických námětů k provádění technických činností žáků ve škole, zájmovém kroužku nebo dětmi doma. Primárně se zaměřuje na aktivity pro děti a mládež ve věku od 6 do 14 let. Dostupné na: <https://www.pdf.upol.cz/ktiv/technomet>.